Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXIV. Ч. 202. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 16-го ВЕРЕСНЯ 1977 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 16, 1977 No. 202. VOL. LXXXIV.

В САСКАТУНІ ВІДБУВСЯ ЮВІЛЕЙНИЙ З'ЇЗД СУС

Саскатун, Канада. — Тижневик „Український Голос" інфромує у числі з 31-го серпня ц.р., що тут у днях 17-21 серпня ц.р. відбувся успішно Ювілейний З'їзд Союзу Українців Самостійників з усіма його складовими організаціями і Інститутами з участю біля 1,000 осіб з різних провінцій і місцевостей Канади. Новим головою СУС обрано дотеперішнього секретаря тієї організації д-ра Левка Г. Фарину, секретаркою пані Фіонію Пелех, а скрабником Тараса Кругляка. До Управи входять також представники складових організацій й Інститутів: від Союзу Українок Канади пані Анастасія Шемелюк, ТУС-СУНД — Отто Єринюк, СУМК — Дарсі Кошман, Інституту ім. Петра Могили — Тарас Гнатюк, Інституту св. Івана — Ричард Самоїл, Інституту св. Володимира — Богдан Мельничук, Колеґії св. Андрея у Вінніпегу — о. прот. М. Юрківський, СУС Фундації — Оніфат Лукіянчук, Музею — пані Анастасія Сенюк.

Д-р Левко Г. Фарина

Майже усі сесії з'їзду відбувалися в Будинку Освіти Саскачеванського університету, а бенкет і спільна вечеря в Марків голл. З нагоди з'їзду була відправлена архиєрейська Служба Божа з участю Митрополита УГПЦ Андрея і Владик Бориса й Миколая, як також численних священиків. Орден св. Андрея відбув свою конференцію 17-го серпня ц.р.; проводив нею Верховний Лицар д-р П. Конда. Також інші складові частини СУС відбували окремо свої наради. Головну промову на З'їзді виголосив д-р Л. Г. Фарина, який говорив на тему: „На здобутках минулого, будуймо світле майбутнє". На бенкеті промовляла гостя з Детройту д-р Маруся Бек. Відбувся також панель на тему: „Куди ми йдемо" з участю панелістів В. Кирилюка, ректора Інституту св. Володимира, пані Целіни Качковської із Саскатуну, д-ра Климашка з Гамільтону і Тараса Кушніра з Монтреалю. Модератором був о. Крищук.

На загальній сесії обговорювано також справу відношення СУС до СКВУ і КУК. В рамцях З'їзду були також мистецькі програми з участю хорів з Оттави і Едмонтону та поодиноких груп СУМК, які виступали із співами, танцями і музикою. З'їзд закінчився товариською вечерею і словом новообраного голови.

КІССІНДЖЕР І РАСК ПІДТРИМУЮТЬ ДОМОВЛЕННЯ ЩОДО ПАНАМСЬКОГО КАНАЛУ

Вашінгтон. — Два колишні державні секретарі, республіканець Генрі Кіссінджер і демократ Дін Раск, в середу, 14-го вересня, свідчили перед Комісією Палати Репрезентантів для міжнародних відносин і обидва твердили, що Сенат повинен ратифікувати недавно підписані нові домовлення між ЗСА і Панамою щодо Панамського каналу, бо ці домовлення запевняють, що ЗСА навіть після 2000-го року, коли контролю над каналом перебере Панама, могтимуть „застосовувати будь-які заходи", щоб запевнити „невтральність каналу" та обороняти інтереси Америки. Вони рівнож твердили, що якщо Сенат відмовиться ратифікувати домовлення, то це спричинить ворожнечу до ЗСА з боку не тільки країн Південної Америки, але теж більшости держав світу.

Дін Раск [зліва] і Генрі Кіссінджер під час свідчення в Палаті Репрезентантів.

Дін Раск заявив, що традиційно закордонна політика уряду ЗСА була і повинна далі бути двопартійною, як теж вказував на факт, що в сучасному світі жадна держава не може вмішуватися у внутрішні справи іншої держави без згоди тієї держави, додаючи, що „якщо ситуація в Східній Европі є протилежною, то цей контраст тільки підкреслює загальний принцип і не може бути прецедентом для З'єднаних Стейтів". Це таврування Совєтського Союзу за насильну контролю над державами Східньої Европи члени Комісії прийняли оплесками.

Раск і Кіссінджер дальше твердили, що ЗСА не можуть обстоювати, щоб залишився в силі дотеперішній договір з Панамою, підписаний ще в 1903-му році, бо тоді це було б „актом насильства". Обидва колишні державні секретарі твердили, що нові домовлення з Панамою запевняють для ЗСА навіть більшу ролю в оборонній системі каналу, ніж дотеперішній договір.

Противники нових домовлень натомість твердять, що якщо Сенат ратифікує нові домовлення, то панамський уряд зможе знаціоналізувати Панамський канал, подібно, як це зробив єгипетський уряд із Суезьким каналом, і тоді кораблі ЗСА можуть втратити право вільного пропливу через канал, а контролю над каналом може захопити якась комуністична держава, наприклад, Совєтський Союз чи Куба.

УКРАЇНЦІ ВЗЯЛИ АКТИВНУ УЧАСТЬ У СВІТОВОМУ КОНҐРЕСІ ПСИХІЯТРІВ, ПРИЧИНИЛИСЬ ДО ЗАСУДУ СССР ЗА НАДУЖИТТЯ

Гонолюлю, Гаваї (УІС „Смолоскип"). — В Гонолюлю, на Гаваях, від 28-го серпня до 3-го вересня 1977 р. відбувся VI-ий Світовий Конгрес Психіятрів в якому взяло участь 4,100 психіятрів з 63-ох країн світу. На цьому Конґресі прийнято більшістю голосів три резолюції історичного значення — Декларацію Гаваїв, яка нормує етику психіятричної практики, резолюцію в справі створення Міжнародної Комісії, яка слідкувала б за надуживанням психіятрії та вживання її для політичних цілей, і резолюцію, яка засуджує СССР за надуживання психіятрії та вживання її в поборюванні інакодумаючих.

Участь української делеґації

В VI-му Конґресі Психіятрів Світу взяла участь також п'ятичленна українська делеґація, яку очолював д-р Тарас Закидальський (Торонто) і в складі якої входили: від Вашінгтонського Комітету Гельсінкських Ґарантій для України — Андрій Грушкевич (Клівленд) і Аркадій Зінкевич (Балтимор), а від „Смолоскип-у" — Петро Фединський (Клівленд) і Оксана Іщук, які мали повну пресову акредитацію. В Гонолюлю в часі Конґресу був Леонід Плющ, який виступав на двох пресових конференціях і двох представників Комітету Оборони Радянських Політичних В'язнів (Ню Йорк). Крім них, на Конґрес прибули представники Міжнародної Амнестії та французького, швайцарського, німецького і англійського комітетів психіятрів проти вживання психіятрії для політичних цілей.

Українська група, зпоміж всіх інших, була найбільш активна і розповсюднила найбільшу кількість інформаційних матеріялів про надужиття психіятрії в СССР і незаконне ув'язнення українців в совєтських психіятричних тюрмах за їхні політичні, релігійні і національні переконання.

Члени української групи, або бувши повноправними учасниками Конґресу (А. Грушкевич і А. Зінкевич), або мавши повну пресову акредитацію, як кореспонденти „Смолоскипу" (Т. Закидальський, П. Фединський і О. Іщук), мали доступ до всіх пресових конференцій і до всіх сесій Конґресу, де відбували розмови з психіятрами різних країн світу, роздавали інформаційні матеріяли і збирали підписи під українською петицією.

Активність української групи викликала обурення членів тридцятичленної совєтської делеґації, які при різних нагодах протестували проти роздавання інформаційних матеріялів і внесли офіційний протест проти дозволу мати дві українські брошури „Записки з божевільні" Й. Терелі (яку переклав на англійську мову Богдан Ясень) і „Жертви совєтської психіятрії" (яку підготовив П. Шовко і яка включає список біля двісті осіб, які перебували або й дальше перебувають у совєтських психіятричних тюрмах за свої переконання) — на століках в реєстраційній кімнаті Конґресу, через яку мусів перейти кожний учасник і кожний репортер.

(Закінчення на ст. 4-ій)

СЕНАТОРИ, КОНҐРЕСМЕНИ ЗАПОВІДАЮТЬ СВОЮ УЧАСТЬ В УКРАЇНСЬКІЙ МАНІФЕСТАЦІЇ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк, Н.Й. — Президія Комітету, який влаштовує велику Всеукраїнську Манісфестацію в обороні прав України цієї неділі, 18-го вересня, інформує, що багато американських особистостей — сенаторів, конґресменів і репрезентантів різних організацій зголосили свою готовість взяти активну участь в Маніфестації і виступити з коротким привітанням до зібраних у Браєнт парку і біля совєтської місії. Між зголошеними досі є: конґресмен Едвард Кач, приятель українців, який, між іншим, є потенційним кандидатом на посадника Ню Йорку від Демократичної партії, конґресмен Брус Капуто, республіканець з Ню Йорку, Крістофер Дадд, демократ з Коннектикат, речник Крайового Республіканського Комітету, прізвище якого ще не подано, стейтовий сенатор Рой Ґудман і особистий представник Джорджа Міні, президента Американської Федерації Праці, Конґресу Індустріяльних Організацій.

Крім американських гостей, список яких до кінця тижня поповнюватиметься, в Маніфестації візьмуть участь д-р Михайло Штерн, Андрій Григоренко, Людмила Алексєєва та інші колишні дисиденти та члени Комітету нагляду за виконанням Гельсінкської угоди.

Комітет також інформує, що майже всі українські громади з чотирьох стейтів східнього побережжя — Ню Йорк, Ню Джерзі, Конектикат і Пенсильвенія, братимуть участь в Маніфестації і приїдуть замовленими автобусами. Поліція звертає увагу, що автобуси можуть під'їжджати до місця збірки (між 58 і 60 вулицями на 5-ій евеню), а після опорожнення мусять від'їхати на місце паркування на 38 вулицю між 5 і 6 евеню. Похід, на вимогу поліції, розпічнеться точно о год. 1-ій по полудні, тому Комітет просить усіх прибути на місце збірки ще перед означеною годиною.

ДВА АВТОБУСИ З КАРТЕРЕТУ

Заходом Відділу УККА Картерет, українська громада активно організується взяти численну участь в великій маніфестації 18-го вересня в Ню Йорку в обороні прав України. Вже замовлено і зорганізовано два автобуси.

З БОСТОНУ ЇДУТЬ НА МАНІФЕСТАЦІЮ

Бостон, Ма. (В-УККА) — Місцева громада візьме організовану участь у великій Маніфестації в Обороні Прав України, яка відбудеться в неділю, 18-го вересня ц.р. в Ню Йорку. Від'їде окремий автобус, а також багато осіб їдуть автами. Приготовано відповідні транспаранти. Організацією автобусу зайн[illegible] декан Петро Огірко, п[illegible]рох УКЦ. Управа місцевого Відділу УККА закликає все громадянство Бостону й околиць до численної участи в маніфестації.

Союзовий День Філядельфійської Округи УНС відбудеться 25 вересня в Трентоні, Н. Дж.

Філядельфія, Па. Петро Тарнавський, голова Комітету Відділів УНС Філядельфійської Округи, інформує, що підготова запланованого на 25 вересня традиційного „Союзового Дня" цієї Округи, до якої належать Відділи з трьох стейтів, поступово завершується. Святочний Комітет, що його очолює предсідник 245-го Відділу УНС в Трентоні, Микола Голінко, подбав про багату і різноманітну програму, в яку входять мистецькі виступи, футбольні змагання за чашу УНСоюзу, виграші цінних експонатів і, очевидно, забава з танцями при звуках оркестри „Дністер" п.п. Макарика і Думи. Про перекуску, зимну і теплу, подбають пані з Відділів УНС Трентону і Брістолю.

П. М. Голінко зі свого боку інформує, що до участи в Союзовому Дні запрошується все українське громадянство, зокрема союзовці міста Трентону і Філядельфії та дооколишніх міст, сусідні союзові Округи, як Лігай Веллі — Аллентавн, Перт Амбой, Нюарк, Пассейк і Джерзі Сиіті та метрополію Нюйоркську.

Комітет дальше інформує, що святочну промову під час свята виголосить відомий суспільно-громадський і політичний діяч, головний контролер УНСоюзу д-р Іван Скальчук, який репрезентуватиме Головний Уряд УНСоюзу і в його імені вручить чашу команді копаного м'яча, яка виграє змагання.

Союзовий День відбудеться на площі Українського Народного Дому в Трентоні, Н.Дж. при 477 Джеремієн евеню. Початок о год. 1-ій по полудні.

ЗСА продовжують зусилля для замирення Близького Сходу

Вашінгтон. — Уряд президента Джіммі Картера тепер вважає, що найкращим способом усунути всі перепони щодо скликання міжнародної мирової конференції в Женеві є, щоб всі країни Близького Сходу, зокрема Ізраїль, погодилися, що на тій конференції буде об'єднана делеґація всіх арабських держав, в яку теж входили б представники палестинських арабів, але тільки такі, які визнають право Ізраїля існувати як самостійна держава.

Хоча деякі арабські країни висловлюють застереження до тієї пропозиції уряду ЗСА, то найбільше противиться їй ізраїльський уряд прем'єра Менахема Беґіна. Державний секретар Сайрус Венс видвигнув цю пропозицію під час його останньої поїздки на Близький Схід, але тоді він пропонував також ряд інших розв'язок. Виглядає, що тепер уряд ЗСА вирішив, що переговори Ізраїля з об'єднаною арабською делеґацією — це найкращий спосіб довести до довготривалого миру в тій частині світу.

Президент Картер і секретар Венс плянують обговорити цю справу з ізраїльським міністром закордонних справ Моше Даяном, який має прибути до Вашінгтону в наступний понеділок, як теж обговорити її з міністрами арабських держав, які теж мають відвідати Білий Дім.

Совєти вдоволені вислідом Міжнародної Виставки Книжок в Москві

Москва. — Міжнародна Виставка Книжок, яка проходила тут від 6-го до 14-го вересня і в якій брали участь видавництва з 63-ох країн, хоча деякі американські видавці бойкотували її з огляду на цензуру совєтськими властями, увінчалася великим успіхом — твердить совєтське пресове агентство ТАСС і деякі речники американських видавництв, як про це пише кореспондент „Ню йорк Таймсу" Кристофер Врен у виданні тієї газети з четверга, 15-го вересня.

Понад 130,000 осіб відвідало цю виставку, на якій було виставлено біля 80,000 книжок різних видавництв. Деякі з них старалися читати цілі книжки під час виставки, інші відписували бібліографії та окремі частини з праць. ТАСС інформує, що „виставка мала більший успіх, ніж можна було передбачувати".

Протягом виставки совєтські і закордонні видавництва дійшли до порозуміння щодо контрактів, які стосуються права на переклади. Наприклад, американські видавництва продали совєтам право на переклад 75 книжок американських авторів, а натомість заплатили Совєтському Союзові за 39 книжок, які будуть перекладені на англійську мову. Крім того, совєтське видавництво „Международная кніга" закупило всі примірники книжок, які були показані на виставці, заплативши за них 400,000 долярів. З уваги на це, Вінтроп Новлтон, президент американського видавництва „Гарпер енд Ров", сказав, що ця виставка була „комерційно дуже успішна".

Однак, багато американських видавництв бойкотувало цю виставку, бо совєтські власті ще перед її початком застерегли собі „право", що не допустять на виставку „провокативних книжок", тобто зазначили, що вони вирішуватимуть, які книжки можна виставляти, а які ні. Такі американські видавництва, як „Рандом Гавз" заявили, що ніколи не погоджувалися на будь-яку цензуру і не плянують починати тепер, як теж вказували, що та виставка книжок є „наругою над принципом свободи слова".

Вже під час самої виставки совєтські власті сконфіскували кілька книжок американських і британських видавництв, між ними працю „Українці в Америці", що її написав головний радний УНСоюзу д-р Мирон Куропась, колишній спеціяльний асистент президента Джералда Форда для етнічних справ, як також дві книжки Джорджа Орвелла, а саме, „Фарма тварин" і „1984", в яких британський автор описав життя в тоталітарних суспільствах, як теж усунули ряд інших „заборонених книжок".

Американські видавництва, які брали участь у цьогорічній Міжнародній Виставці Книжки в Москві, вже тепер виявляють зацікавлення наступною виставкою в столиці СССР, яка має відбутися в 1979-му році — пише кореспондент „Ню Йорк Таймсу" Кристофер Врен.

ВАРТІСНА ПАМ'ЯТКА МАНІФЕСТАЦІЇ

Ню Йорк. — УККА і Комітет для влаштування Всеукраїнської маніфестації в обороні прав України, яка відбудеться цієї неділі, 18-го вересня, в цій світовій метрополії, подбав про відповідну пам'яткову відзначку (фото вгорі), яку можна буде набути під час маніфестації, жертвуючи одного доляра на покриття коштів маніфестації, які будуть досить високі. Відзначка-жетон має пам'яткову вартість і організатори маніфестації сподіються, що кожний з учасників цієї маніфестації її придбає, бо вона є також частиною цієї маніфестації в обороні прав України і тих нескорених, що за ці права боряться в найтрудніших обставинах.

ПЛЯН

МАНІФЕСТАЦІЙНОГО ПОХОДУ 18 ВЕРЕСНЯ 1977 РОКУ В НЮ ЙОРКУ

Збірка: год. 12 пол. на 58-59 вулицях;
Похід по 5-ій евеню — початок точно 1-ша година.

Порядок походу:

1. Транспарант;
2. Маршалок паради (адв. Р. Гуглевич);
3. Співмаршали (по одному представникові з кожного стейту);
4. Прапори;
5. Духовенство;
6. Екзекутива і Крайова Рада УККА;
7. Представники Центральних Організацій і визначні громадяни.

(Оркестра ч. 1.).

8. Ветерани;
9. Молодечі організації (СУМА, Пласт, ОДУМ);
10. Жіночі організації;
11. Український Народний Союз;

(Оркестра ч. 2).

12. Місцевості: КОННЕКТІКАТ: Бріджпорт, Віллімантик, Гартфорд, Колчестер, Ню Гейвен, Норвіч; НЮ ДЖЕРЗІ: Байон, Джерзі Сиіті, Елізабет, Картерет, Кемден, Моріс Ковнті, Нюарк, Ню Брансвік, Пассейк, Трентон, Менвілл, Сомервілл; НЮ ЙОРК: Амстердам, Авбурн, Бруклин, Вотервліт, Гемпстед, Елмайра, Йонкерс, Кергонксон, Коговз, Ню Йорк, Олбані, Озон Парк, Трой, Ютика; ПЕННСИЛЬВЕНІЯ: Філядельфія, Честер, Аллентавн.

Вальдгайм більш оптимістично оцінює дальшу співпрацю ЗСА і СССР

Париж. — Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй Курт Вальдгайм заявив в інтерв'ю після поїздки до Москви і двогодинної розмови з Леонідом Брежнєвим, що криза, яка заіснувала між Совєтським Союзом і З'єднаними Стейтами Америки, є тільки „тимчасовою" і що він тепер більш оптимістично оцінює майбутню співпрацю між двома надпотугами. Вальдгайм, інтерв'ю якого передавали европейські телевізійні станції, висловив також переконання, що договір про скорочення стратегічної зброї між ЗСА і СССР буде в якійсь формі підписаний і також буде полагоджена справа Близького Сходу в менш-більш задовільній формі для усіх заінтересованих сторін. Він додав, що Брежнєв дуже обороняв арабську сторону і домагався участи Палестинської Визвольної Організації в Женевській конференції. Відповідаючи на запит, чому Москва продовжує вести кампанію проти президента Картера, Вальдгайм відповів, що в Кремлі є „деяке розчарування" політикою Вашінгтону. „Вони дещо збентежені американською закордонною політикою і не знають, яка її фактична ціль", — заявив Вальдгайм, запевняючи рівночасно, що після розмови з Брежнєвим, він є „більшим оптимістом", як був раніше.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР МАРІЇ ГОЛОВІНСЬКОЇ

Філядельфія (Л. Б.) — В неділю, 18-го вересня 1977 р., відбудеться тут авторський вечір письменниці Марії Кузьмович-Головінської. Підставу до того дала нововидана книжка авторки „Чужиною", яка вийшла в Укр. В-ві „Добра книжка".

Доповідь про творчість Марії Головінської виголосить Уляна Любович, а уривки з творів письменниці відчитають артисти української сцени Клавдія Гош і Ярослав Пінот-Рудакевич, як також талановиті молоді декляматорки Дора Варварів і Зоряна Луцька. Фортепіянове сольо виконає відома молода піяністка Ірина Пелех. Вечір має провадити д-р Наталія Пазуняк.

Авторський вечір влаштовує Гурток Книголюбів при Окр. Управі СУА в 10-ліття свого існування — при співпраці 20 Відділу СУА і Марійської Дружини ім. Зарваницької Матері Божої. Він відбуватиметься в парохіяльній залі Христа Царя при вул. 17 і Каюга о год. 4 по полудні.

10-ЛІТТЯ ОЖ ОЧСУ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк, Н.Й. — В неділю, 16-го жовтня ц.р. о год. 2-ій по полудні тут у великій залі Дому ОУВФ при 136 2-га евеню, відбудуться ювілейні святкування 10-річчя Об'єднання Жінок ОЧСУ. У програмі передбачений бенкет з діловою і мистецькою частиною. Головну доповідь на бенкеті виголосить голова ГУ ОЖ ОЧСУ мгр Уляна Целевич.

ПАМ'ЯТАЙТЕ: ЦІЄЇ НЕДІЛІ В НЮ ЙОРКУ МАНІФЕСТАЦІЯ В ОБОРОНІ ПРАВ УКРАЇНИ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Дошкульна проблема

Департамент праці недавно поінформував, що протягом серпня рівень безробіття зріс із 6.9 до 7.1 відсотка всієї робочої сили та що цей зріст спричинений найбільше тим, що дуже багато молодих негрів і негритянок не можуть знайти затруднення. Кілька днів після того Білий Дім повідомив, що президент Джіммі Картер присвятить тій справі окрему увагу.

Затривоження Президента фактом, що так багато молодих негрів не можуть знайти праці, як теж його обіцянка присвятити тій справі особливу увагу, цілком зрозумілі і оправданні, бо безробіття серед тієї частини американського населення дійсно доходить до нестерпимого рівня. Така ситуація не тільки спричинює убогість цих громадян ЗСА, але також є додатковою заохотою для молодих негрів поповняти крадежі, грабунки та подібні злочини. В таких обставинах проблема безробіття серед молодих негрів вимагає якнайшвидшої розв'язки і тому відрадним явищем треба вважати заяву Президента, що його уряд дасть першенство тій справі.

Проте, хоча наміри Президента правильні, то підхід до розв'язки тієї проблеми — неправильний. З його заяв виходить, що він пропонуватиме, щоб Конгрес створив ряд федеральних програм масового затруднення. Це тільки спричинить значний зріст у видатках федерального уряду, що може довести до нової інфляції і ще більшого державного дефіциту, але ці програми не розв'яжуть проблеми хронічного безробіття серед чорної молоді.

Високий рівень безробіття серед тієї частини американського населення спричинений двома факторами. Поперше, більшість з молодих безробітних негрів не мають належних кваліфікацій та фахового вишколу, щоб фірми, фабрики чи корпорації хотіли прийняти їх на працю. Подруге, податкова система ЗСА, як теж часто зайва або і шкідлива урядова контроля, не дають змогу різним підприємствам збільшити кількість затруднень.

На початку своєї каденції президент Картер заявив, що запропонує Конґресові встановити масові програми, які вчили б молодих людей різного ремесла, щоб вони відтак могли знайти затруднення з яких мали б не тільки фінансовий прихід, але і внутрішнє задоволення. Проте, досі дуже мало зроблено у тому напрямі.

Президент Картер і його економічні дорадники теж повинні б застановитися над питанням, як заохотити приватні підприємства, щоб вони збільшили кількість затруднень. Для такої заохоти федеральний уряд повинен зменшити податки та признати приватному індустріяльному секторові інші пільги і полегші. Здоровий приватний сектор економіки ЗСА може запевнити затруднення майже для цілої робочої сили, а федеральні програми масового затруднення не тільки дуже коштовні, але і неефективні, бо великі суми грошей підуть на оплачування новостворених бюрократій, замість на допомогу самим безробітним. Крім того, створені урядом затруднення переважно не задовольняють робітників ні платнями, ані не дають їм внутрішнього вдоволення.

Більшість молодих негрів хоче працювати. Вашінгтон повинен подбати, щоб вони одержали належний вишкіл і затруднення у приватному секторі економіки ЗСА, бо тільки так можна остаточно розв'язати цю дошкульну проблему.

Ціни нафтових продуктів правдоподібно зростуть

Вашінгтон. — Загальне Бюро Книговодства, яке є частиною законодавчої вітки федерального уряду, недавно видало 44-сторінковий звіт, у якому стверджено, що якщо пройде законопроєкт Білого Дому, який пропонує, щоб принаймні 9.5 відсотка всієї імпортованої нафтової ропи перевозили американські кораблі, то видатки ЗСА на нафтові продукти можуть протягом одного року збільшитися на 550 або навіть на 610 мільйонів долярів.

Омелян Пріцак

НОВИЙ НАУКОВИЙ КВАРТАЛЬНИК УКРАЇНОЗНАВСТВА

I

Діставши підтвердження, що другий випуск нового квартальника українознавства ,,Гарвардські Українські Досліди'' уже надрукований, і, поладнавши коректуру третього, дозволю собі, як основник та головний редактор нового наукового квартальника українознавства, представити українській громаді оце нове наукове дитя.

Потреба міжнародного українознавчого журналу відчувалася фіхівцями уже здавна. Можна пригадати, що у серпні 1968 р. на Шостім Міжнароднім Конгресі Славістів у Празі (буквально кілька днів перед трагічним кінцем чехо-словацької ,,весни'') недавно загадочно померлий Орест Зілинський, тодішній інтелектуальний лідер українців в Чехо-Словаччині, запропонував основувати міжнародну асоціяцію українознавців, яка мала б видавати такий міжнародний журнал. На жаль, совєтська делеґація не допустила до створення запропонованої асоціяції, а дальші події перекреслили усі дотичні пляни. Але якраз у той самий час (1968) почав творитися пляново осередок українознавства в Гарвардськім університеті, перша стадія якого завершилася закріпленням трьох Українознавчих Катедр (історія, література, мова) та покликанням до дії Українського Наукового Інституту при тому ж університеті (1973 р.).

Слідуючий етап — це була підготова необхідних кадрів — і як тільки вона успішно закінчилася, можна було Інститутові перебрати плянування журналу. Після різних міркувань вирішено, що це має бути квартальник. Рішення базувалося на потребі частого пригадування нерозв'язаних українських проблем науковій громаді світу. Хоч видавати квартальник це дуже велике обтяження, але дирекція Інституту уважала, що це необхідна вимога хвилі і що вона мусить взяти на себе оце завдання.

Редакційна колеґія

Першою проблемою, була потреба забезпечити міжнародний характер журналу. Одинока дорога в такім випадку — це приєднати до редакційної колеґії українських та не-українських вчених із усіх країн, де відбуваються українознавчі досліди, без огляду на політичні системи. При тому йшлося про те (зокрема у випадку не-українців), щоб членами редакційної колеґії стали не припадкові люди, а ведучі вчені даної країни із світовою славою. Тут ми мали майже повний успіх. Не буду називати усі 23 імени членів колеґії. Вистачить згадати, що між ними є Халіль Інальджик — ведучий історик Туреччини, Іван Дуйчев — один із найбільших болгарських учених, два керівні історики Ізраїлю: Цві Анкорі (стара доба) та Соломон Еттінґер (нова доба) та світової слави оксфордський спеціяліст від середньовічної Східньої Европи князь Дмитро Оболєнський. Із українських вчених членами колеґії стали: у ЗСА — Ярослав Білінський (Делевар), Юрій Шевельов (Колюмбія) та Роман Шпорлюк (Мічіґен), в Канаді — Богдан Боцюрків (Карльтон) та Юрій Луцький (Торонто), у Німеччині — Олекса ЯГорбач (Франкфурт), у Англії — Віктор Свобода (Лондон) та інші.

Редакція журналу перейшла до двох директорів Інституту, цебто до мене та Ігоря Шевченка, та (згідно з нашою засадою передавання естафети) до двох молодих заступників — Григорія Юрія Грабовича (мова і література) і Ореста Субтельного (історія).

Секретаріят редакції та технічні справи, зв'язані з журналом, перебрала співробітниця Інституту Уляна Пасічник, вихованка Гарвардських літніх курсів.

Важко було підшукати друкарню, яка мала б капацитет терміново і технічно на досконалому рівні виповняти поставлене їй завдання. Після довгих переговорів рішено передати технічне виконання в руки досвідченої бельгійської друкарні ,,Орянталіст'' у Лювені.

Транскрипція

У кожній філологічній дисципліні, де вживається інший чим латинський алфавит, є кілька систем транскрипції та транслітерації. Так мається справа в арабістиці, китаєзнавстві, тюркології, а також у славістиці. Із усіх уживаних систем у славістиці втішаються найбільшим признанням дві: т. зв. ,,Міжнародна'' (базована на чеській системі письма), дуже догідна для мовознавчих та філологічних робіт, та система Бібліотеки Конґресу, уживана істориками та літературознавцями. Ми рішили дозволити авторам вживати обі системи; така політика часто практикується у журналах, що об'єднують учених цілого світу.

Мова

В основному статті друкуються англійською мовою, але в окремих випадках допускаються дві інші світові мови: французька та німецька, якщо автори, яких одна з цих мов є рідною, настоюють на вживанні своєї мови.

[Продовження буде]

Микола Приходько

ЮНІ БАНДУРИСТИ

Наша славна Капеля Бандуристів ім. Тараса Шевченка виростила в Америці й Канаді вже кільканадцять молодечих ансамблів бандуристів. Талановиті молодики з тих ансамблів вже стали з бандурами, ніби з рушницями, заступити бандуристів-ветеранів, що відійшли від нас у ,,Долину Невідомого''. Небагато тих ветеранів ще топче землю, але молода зміна росте!

Цього літа Капеля Бандуристів ім. Тараса Шевченка, під проводом свого отамана Григорія Китастого, провадить і частково фінансує із своєї злиденної кишені (на сором УККА, КУК і УНС) вісім літніх курсів юних бандуристів і бандуристок в українських відпочинкових оселях Америки й Канади.

Одна з тих наших патріотичних осель, що загніздила наших юних бандуристів, височіє на мальовничому півострові біля Ластівчиного озера, поміж Оріллею й Грейвенгорстом у Канаді, обіч дороги ч. 11. На дорожній таблиці повороту до тієї оселі написано формально: ,,Своллов Біч Лодж''.

На скелястому березі того українського гнізда — великий головний будинок, десь з півсотні приватних кімнат, із простірною залею й їдальнею, оточений понад-приватними будиночками для закоханих, височіє з жовто-блакитною назвою. А перед тією назвою справді жовто-блакитне озеро з кришталевою водою. Ніби лани дозріваючої зелено-жовтої пшениці -лепехи простягнулися смугами по блакитній воді, ніби з наміром намалювати наш прапор.

,,Я ще такої краси не бачила!'' — сплеснула руками молодиця П. з Манітоби, що залетіла якось до ,Ластівчиного Гнізда' на відпочинок. Погоджуюся з вами, романтична пані. Шкода, що наші люди не знають без реклями про цей чудовий закуток.

Навколо озеро з трьох боків і чудовий ліс, 14 акрів, з папороттю в околиці, як у поезії нашого невмирущого Олеся:

Я співала людям, як живуть русалки,
Як у лісі темнім папороть цвіте,
Як ловили щастя неводом рибалки,
Як на небо впало сонце золоте...

Уявляєте батьки, яка чиста романтика може народитися у такому місці в серці вашої доні чи сина; яке вони можуть звити собі родинне гніздо після зустрічі на тій романтичній українській оселі з бандурами?! Не вагайтеся ніколи завезти свою дитину на таку рідну оселю.

І в такому казковому куткові української оселі ОДУМ'івців Валентини й Петра Родаків (Китастий казав — Родичів), що прибули до Канади підлітками, якщо не немовлятами, — загніздив Григорій Китастий одну із своїх літніх шкіл бандуристів. Не тільки загніздив, а й надіслав своїх орленят туди з капелі — небожа Петра Китастого, Миколу Дейчаківського з Клівленду, свого сина Віктора й поставного козацького Романа Ріточка аж із Сан-Дієго — навчати молодших. Тим більше, що позліталися там і ластівочки з Торонта, Саскачевану, Манітоби: ,,Свій до свого, щоб чужий і духу боявся!''

І цього року, за розказом отамана бандуристів — новина на молодечих курсах у ,,Ластівчиному Гнізді'', де вже чотири літа звучить навчання на бандурах: диригують ансамблі не бандуристи-ветерани, а молодики з Капелі, студенти Американських університетів, що так захопилися бандурою — Микола Дейчаківський з Клівленду і Роман Ріточка з Каліфорнії. Бачите, як далеко прилетіли українські молоді серця до Канади з бандурами! Старші, більш досвідчені, Петро Китастий і Віктор Китастий подавали лише пораду там, де треба.

Ви ще не чули такого, що ті молоді двоє заініціювали на бандурі — гру чотирма руками. Аж Григорієві Китастому заздрісно стало, що не спробували такого дива в капелі. А онук Китастого з тієї молодечої капелі, Юліян, заініціював ще й інше диво: пародію на пропаґандивну пісню хору Вірьовки: ,,Я шахтарочка сама, звуть мене Маруся...'' Насміялися ми добре з тієї дотепної пародії.

Два тижні відбувалася наука бандуристів біля жовто-блакитного озера. На екзамінаційний концерт того молодечого ансамблю з'їхалися батьки звідусіль, приїхав і отаман Григорій Китастий перевірити чи добре справилися молодики. А слідом прибули і його побратими — автор цієї нотатки і наш славний соліст Канадської опери й Капелі Бандуристів, Йосип Гошуляк, колишній знаменитий архидіякон Української Церкви в Канаді. Але тепер на жаль, він не підносить уже свою запорізьку руку з орарем. І все через тих самих бандуристів, що він їх так любить і вони його. Заспівали колись на концерті:

Що на руки диби, на ноги дибиці —
Оце тобі, джиґуне гарні молодиці!...

Пропало Гошулякове архидияконство після тієї пісні. Шкода! Таку славу робив українському імені на службах Божих! Звели його оті запорізькі бандуристи з манастирської сте-

(Закінчення на ст. 3-ій)

Марія Логуш

НАСТІЛЬНА КНИГА

Декому не раз доводилось сушити собі голову над питанням, що подарувати матері, батькові, дочці, внучці, чи приятелям з нагоди уродин, ім'янин, якогось ювілею чи з інших нагод. Скільки біганини по крамницях із українськими мистецькими виробами: керамікою у великій мірі вишиваною, що від неї нудить коло серця, вишивками, декоративними дерев'яними, дешево розмальованими коробками для біжутерії чи фотоальбомами. По довгих муках вагання, нарешті щось куплено, що здавалось найбільше відповідне красою й ціною, і проблема досить вдало була розв'язана. Не зроблено провини супроти неньки України — внесено в чиюсь хату зразок українського народного мистецтва (за вийнятком, очевидно, вишиваної порцеляни), який буде нагадувати нащадкам, якого вони роду. Є ще категорія людей, які не керуються патріотичними сантиментами і ці бігають по чужих крамницях за дарунками, бо вважають, що тільки там вони можуть знайти щось таке, що своєю вартістю достатньо підкреслить любов, приязнь та щедрість до обдарованої особи. Деякі з цих цінностей пізніше відбувають довгу мандрівку, аж поки не причалять знову до первісного дарувальника. Обдарована особа зі здивуванням вигукує — дивіться це таке саме, як я подарувала своїй кумі з нагоди їхнього 25-річчя подружжя! Якщо зуб часу не відбився на таких дарунках через передачу з рук-до-рук, або не загинули вони передчасно через свою делікатну натуру, то мандрівка починається наново.

Обдаровування приятелів-чужинців це просто необхідне, бо ми ,,амбасадори'' України, всім мусимо показати нашу високу культуру і очевидно вводимо їх в помилку, даруючи залюбки вишивану порцеляну, вигадану й масово продуковану на еміґрації, хоча можна б натомість виробляти ті ж речі, але з правдивими народними декоративними орнаментами, що творили прості селяни або народні мистці.

Навіщо цей вступ до моєї статті?

Він викликаний болем й гіркою правдою, коли я довідалась, що недавно коло 500 примірників прекрасної книжки-альбому повернено видавництву, як ,,небажане''.

Мистецька книжка під назвою ,,Нездоланий дух'' — це альбом творчости українських жінок-політв'язнів у СССР. Ця книжка своєю зовнішньою красою й змістом заслуговує бути Настільною Книгою. Її треба поставити на найвидніше місце в хаті, щоб вона пишалась, як прекрасний вишиваний рушник, подарований ще бабцею, а вишиваний прабабунею, і щоб своїм змістом хвилювала не тільки українця, але й кожного чужинця, що огляне її та ознайомиться з небуденним, в нелюдських умовах, створеним матеріялом.

Альбом є документом незламности духа української жінки, яка протягом всіх лихоліть нашого народу завжди виявляла мужеську хоробрість й силу непоборности. Останні роки в історії України ввійдуть як дальші сторінки великої трагедії української нації. Знову, як за часів Сталіна, ворог послідовно намагається скосити цвіт українського народу. Найкращі його сини й дочки караються в тюрмах й концтаборах Мордовії чи інших ,,трудово-каральних виправних'' таборах каторжної праці славнозвісного архіпелагу ,,Гулаґ'', далеко від рідної землі. З книжки довідуємось, що українські жінки-політв'язні в холоді й голоді, виснажені непосильною працею, штрафними ізоляторами та під всевидючим оком вірних служителів новітніх червоних царів, не перестають творити й демонструють перед світом залізну силу української людини. Хоча фізично не всі в стані зберегти здоров'я у наслідок жорстокого знущання виконавців ,,правопорядку на захист державної безпеки найбільш демократичного уряду'', який висилає закордон трубадурів, що їх, по волі, чи неволі, запрягли в пропаґандивний віз з метою переконати наївних про найбільш справедливий режим в світі під яким, мовляв, вільно розвиваються культури всіх національностей, духово українські жінки-в'язні, в міру мінімальних можливостей, продовжують творити цінності народного мистецтва. Вони виступають голосно за допомогою ,,Самвидаву'' в обороні основних прав людини, прав розвивати свою мову й культуру й викривають лицемірність декларацій в Обороні Прав Людини, що їх підписують представники СССР на міжнародних конференціях.

Ось жінки-герої: Ніна Строката-Караванська — мікробіолог і лікар, Ірина Сеник та Ірина Стасів-Калинець — поетеси, Надія Світлична — філолог, Стефанія Шабатура — мистець-килимар.

Катерина Зарицька-Сорока, Одарка Гусяк, Галина Дидик, Марія Пальчак, Оксана Попович — учасниці української визвольної боротьби, хоч і вціліли після довголітнього ув'язнення (по 25 років) й вийшли на волю (за вийнятком інваліда Оксани Попович, яка в час появи книжки-альбому була ще в'язнем) — їхнє здоров'я зруйноване, життя родинне надщерблене чи цілковито знищене, як в Катерини Зарицької, чоловік-архітект якої Михайло Сорока не дожив своє 25-річне ув'язнення й в 1972 році помер в концтаборі, а їхній синок, талановитий мистець, виріс без батька й матері.

Невідомо точно, чи ці останні мали змогу дати свій вклад до матеріялу, що став змістом книжки, але їхня мужність довела світові, що українська жінка — це гранітна скала, яку ніщо не здолає. Не зважаючи на заборону всякого творчого вияву й каторжну роботу, ці жінки знаходили силу, щоб себе духово втримати при житті. Поезії, вишивки, фрагменти з листів свідчать про непоборність, незламне прагнення до волі та боротьбу за людські права, за права української людини жити вільно. Альбом ,,Нездоланий Дух'' у мистецькому оформленні Тараса Б. Горалевського, ілюстрований чудовими кольоровими, бездоганно й люксусово виготовленими фотографіями цим же автором, представляє мініятюрні зразки українського декоративного мистецтва та символічних картин, вишитих жінками-політв'язнями. Ці ілюстрації переплітаються із віршами відомих поетес та текстами ув'язнених жінок, що їх в українській мові впорядкував Богдан Арей, а переклав на англійську — Богдан Ясен. Зміст книжки попереджує передмова й нотатка ,,Символіка української вишивки'', пера відомої сеньйорки жіночого руху, ред. Лідії Бурачинської, теперішньої голови СФУЖО. Авторка наприкінці подає аналізу й характеристику та пристосування створених жінками, в нелюдських умовах, шедеврів. Книжка-альбом є свідченням, які мистецькі цінності українська людима могла б вкласти в скарбницю людства, якщо б їй дозволено свобідно творити. З цього огляду такий репрезентативний твір повинен бути в кожній українській хаті й служити також як дарунок для своїх і чужих.

Мені безмежно соромно за всіх тих моїх земляків, які цей самоцвіт повернули видавництву, як небажаний.

До чого докотилась наша політична еміґрація! Невже ж ціна 25.00 дол. залякала багатьох? А чейже на всякі бенкети й ювілеї видаються такі ж, а то й значно більші суми без вагання. Нехай вдаряться в свої патріотичні груди ті, що провинились й запитають себе, яка ціль їхнього існування, невже ж тільки

(Закінчення на ст. 3-ій)

Богдан Певний

ЗАСУД — НИЩИТИ КОЗАЦЬКЕ БАРОККО

(3)

Михайлівський Золотоверхий манастир, безцінна пам'ятка двох великих епох української архітектури, щасливо простояв до 1934—35 років, коли то став жертвою нібито пляну реконструкції міста Києва. Варварський плян полягав на створенні центральної площі Києва, яка щодо розмірів мала бути десятою площею в світі, коштом розвалення Трьохсвятительської церкви, Михайлівського манастиря, Софійського собору та великої кількости багатоповерхових мешканевих будинків у трикутнику, закритому Великою Володимирською вулицею до Андріївської церкви і від неї до Володимирської гірки. На місці Михайлівського манастиря і Трьохсвятительської церкви над урвищем Дніпра, пляновано поставити два будинки Центрального Комітету КП України і Ради Міністрів УССР. Між ними поставити колосальної величини пам'ятник Леніну, а від нього зробити сходи на Поділ. (Ю. А. Нельговський: ,,Творчество видающихся мастеров советской архитектури А. В. Щусева, И. А. Фомина и В. А. Щуко на Украине'' — Зодчество Украини, Київ, 1954). Софійський собор зберігся; Трьохсвятительську церкву розібрали без розголосу, а з Михайлівським Золотоверхим манастирем вирішено поступити по ,,науковому'' — примусили Археологічний Комітет підписати заяву, що, мовляв, манастир, як перебудова XУІІ сторіччя не становить собою ні історичної, ні наукової цінности. Не витримавши такого блюзнірства, проф. Микола Макаренко, археолог і історик мистецтва під час зборів з типовою йому щирістю і піднесенням встав і сказав, що треба бути цілком некультурною або підлою людиною, щоб таке твердити. Сказавши це, він покинув збори. Він написав умотивований протест проти розібрання Михайлівського Золотоверхого манастиря із доручення Всеукраїнської Академії Наук та вислав телеграму до Сталіна. Через кілька днів Макаренка заарештовано і заслано до Казані, де він загинув 1934 року. Інші члени Археологічного Комітету підписали заяву. Дозволено було лише здійняти зі стінок частину мозаїк, які є тепер в Софійському соборі. Найкраща мозаїка Дмитра Солунського опинилася в Третяковській галерії в Москві.

Очевидець так описує загибель манастиря: ,,Нам особисто довелось бути присутніми під час зірвання Михайлівського манастиря. Не знаю звідкіля був відомий час зірвання, але мене повідомили, і я пішов на Михайлівську площу, де вже зібрався досить великий натовп очікуючих зірвання. У назначений час, біля четвертої години дня, розніся глухий, неголосний вибух, я сказав би скоріше шум, і відразу ціла церква упала, створивши гору цегол і грузу...''

Пізніше була побудована одна з партійних будівель, а місце навкруги другої будівлі, де колись стояла гордість українського мистецтва Михайлівський Золотоверхий манастир, було загороджене парканом після вичищення від руїн. Пройшло більше як 40 років від того часу, а паркан і дотепер там стоїть.

Така сама доля, хоч у іншому варіянті, зустріла Успенський собор Києво-Печерської лаври, побудований у 1073—78 роках і в XУІІ сторіччі відновлений у стилі барокко. Існують дві суперечні версії про останні дні Успенського собору. Бажаючи бути безсторонніми розкажемо їх, давши читачеві привілей осуду.

Проф. Володимир Січинський у своїй ,,Історії українського мистецтва'' цю подію описує так: ,,...Як відомо, німецькі гітлеровські війська обсадили Київ 19-го вересня 1941 року. В жовтні місяці німці вивезли з Лаври все, що мало якусь вартість, включаючи і мармурові підвіконники Головної церкви. Все це було перевезено до Дрездену, який невдовзі було збомбардовано і спалено американськими і англійськими налетами. Дня 24-го вересня почалися в Києві величезні вибухи в центрі міста і в тому також в будовах, де був німецький військовий штаб (,,Ґренд-готель'' на Хрещатику та ін.). Пожежа лютувала півтора тижні, подвоєна новими вибухами часових мін. Дня 4-го листопада 1941 року стався величезний вибух міни в Головній церкві Лаври так, що залишилося від величавої будови лише одна стінка і одна бічна баня...''

Розповідь проф. Володимира Січинського підтверджує російський дисидент Анатолій Кузнєцов у своїй книзі ,,Бабин яр''. Він пише, що один день перед відступом совєтських збройних сил із міста, манастир оточено військами НКВД: вхід усім — заборонено. Люди бачили лише в'їжджаючі і виїжджаючі тягарові авта. Після того сторожу забрано. Німці зайняли Київ 19-го вересня 1941 року, відразу ж поїхали в Лавру й почали дзвонити на знак перемоги. Початий грабунок музеїв простими вояками був негайно припинений німецьким командуванням. На стінах Лаври були роставлені гармати для охорони моста через Дніпро, а гарматна обслуга була розміщена у келіях ченців. Шість тижнів пізніше, тобто 3-го листопада, вже після пожежі на Хрещатику, неочікувано пролунав сильний вибух. Частина оборонних стін, де стояли гармати завалилась, мабуть не зробивши нікому з обслуги шкоди. Це очевидно був акт саботажу. Не встигли ще німці спохопитися, як розніся ще один вибух, цим разом біля воріт, де совєтські війська останніми роками мали склад амуніції та правдоподібно там її залишили. Від літаючих іскор почали горіти оточуючі будівлі. Німці з поспіхом витягали свої гармати з манастиря та пробували гасити пожежі, але не було досить води. Раптом вони усе покинули й почали розбігатись на всі сторони з криком ,,міни''. Зформований відділ виганяв людей з домів біля Лаври, вигукуючи: ,,Виходьте! Совєти замінували манастир!'', видно побоюючись, що станеться це саме, що на Хрещатику. Але хати не вилетіли в повітря, а сталося щось цілком інше. Від третього вибуху затряслася земля. Він був унутрі Успенського собору. Але храм витримав його, тому що був збудований із продовгастої на візантійський взірець сильної цегли. Після короткої перерви, такої самої, яка була після зірвання німецької комендатури на Хрещатику, розніся в соборі ще один вибух такої страшної сили, що цегли летіли по цілому Печерську. Храм завалився. Уся територія манастиря покрилась відламками мозаїк, фресок, іконостасів і горіючими сторінками старовинних рукописів.

[Продовження буде]

ЮНІ БАНДУРИСТИ

(Закінчення зі ст. 2-ої)

молоді у своїй другій концертовій пісні:

Гей, не дивуйтесь добрії люди,
Що на Вкраїні повстало!!!

Після концерту отаман Григорій Китастий сказав надхненне слово молодим своїм послідовникам. Нема місця його тут переказати. Але бачив я як від враження того слова зросилися очі у двох молодиків з бандурами.

Про цю українську подію в ,,Ластівчиному гнізді'' наших сердечних Родаків (там знайдете щире серце і слова ласкаве!)можна написати багато,але нема місця у ,,Свободі'' надрукувати все те.

Хіба що згадаю на заключення те, що розказав нам Китастий, привезене недавно з України, на чудовій веселій гостині Родаків напередодні концерту:

Після свого призначення на президента Совєтського Союзу, Брежнєв поїхав відпочивати до царського палацу в Криму. Вийшов ранком на подвір'я і підніс у захопленні руки до сонця: ,,Дякую тобі, сонце, що ти зігріваєш мене і наші безмежні лани на врожай!'' ,,Я дякую тобі, що маю нагоду огрівати тебе Величного, Наймудрішого й твоє велике царство!''

Те саме повторилося по полудні й Брежнєв вийшов знову привітати сонце вже на обрії, сподіваючись ще однієї похвали наніч. ,,Поцілуй мене в зад!'' відповіло сонце Брежнєву, ховаючись за обрій. ,,Я вже тепер на Заході!''

Отаке було з тими молодими нашими козацькими нащадками в ,,Ластівчиному Гнізді'' в Канаді.

І добре згадати при всьому тому, що Канадський уряд дав гроші заплатити тим молодикам, що навчали тут наших юних бандуристів — співати про Україну.

…жки, а все одно приїхав привітати тих молодечих у ,Ластівчиному Гнізді'. Що зробиш? — Запорізька кров кличе!

Приїхала з нами привітати бандуристів і наша соняшна українська жінка з Києва, Тетяна Ткаченко, професорка Торонтонської Консерваторії, підкреслити українську музичну увагу до наших чудових бандурят і своїх учнів на піяно, що відразу поприлипали до неї, як пташенята. Так приємно було спострерігати ту спонтанну зустріч учнів з учителькою. Радісно було, що наші молоді, вже тут народжені, такі сердечні.

У неділю, 31-го липня, в полудневу пору відбувся бандуристий екзаменаційний концерт. Позїжджалися батьки тих вісімнадцятьох юнаків і юначок, з бандурами на колінах перед ними. На чолі ансамблю не Григорій, і не Петро, і не Віктор Китасті, а 19-літній їхній вихованець, американський студент українського роду, Микола Дейчаківський, що диригував усю 12-пісенну програму перед своїм татом і мамою, що напевно слухали з тремтячими серцями першу диригентуру свого сина. І не схибив Микола, тримав упевнено українські мелодії в руках: ,,Ой, Морозе, Морозенку...'', ,,Гей, не дивуйтесь, добрії люди, що на Вкраїні повстало...!''

І мені, молодому ще пенсіонерові, лоскоталася українська радість попід сорочкою.

Майже повний концерт проспівали наші юнацькі бандуристи, закінчивши своїм маршем: ,,Взяв би я бандуру...Через ту бандуру бандуристом став!''

Хотілося мені підхопитися із стільця й заспівати на повні груди ,,Ще не вмерла Україна!'', але не на той наш заміряний мотив, а так, як співали ці…

НАСТІЛЬНА КНИГА

(Закінчення зі ст. 2-ої)

нице обивательське торжествування за столами, що вгинаються від їства й питва і на що видаються тисячі долярів щотижня.

Ті, що досі не знали про появу цього унікального видання, яке сміло можна назвати одним з найкращих, хоч би щодо самого мистецького й люксусового вигляду, хай подобають щоб воно стало Настільною Книгою в їхній сім'ї, а подароване чужинцям, доказувало забріханість режиму, що засліплює наївних та збуджувало сумління байдужих до чужого горя.

Книжку можна замовити у Видавництві ,,Смолоскип'': ,,Smoloskyp'', P.O. Box 6038, Paterson Station, Md. USA, або через українські книгарні.

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ НТШ

Ню Йорк, Н.Й. — В суботу, 15-го жовтня ц.р. о год. 12-ій дня в приміщеннях Українського Інституту Америки — 2 Схід 79-та вулиця, відбудеться заходами Секцій філологічної й історії України Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗСА, урочиста наукова конференція для відзначення 60-річчя Української Національної Революції 1917-1918 року. У програму входять доповіді професорів: д-ра Василя Лева, д-ра Григора Лужницького, д-ра Василя Луцева, д-ра Матвія Стахова, д-ра Петра Стерча і д-ра Миколи Чировського.

„ВЕСЕЛИЙ ВЕЧІР" ВІРИ КЕ

Рочестер, Н.Й. — Заходами Українського Золотого Хреста тут в суботу, 24-го вересня ц.р. о год. 7-ій вечором в залі кафетерії церкви св. Йосафата відбудеться „Веселий верір" Віри Ке, редактора „Вечірньої години" при тижневику „Новий Шлях" в Торонті. В програмі передбачено також висвітлення прозірок з Конґресу СФУЖО.

УКРАЇНЦІ ВЗЯЛИ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

Головне завдання української групи, яка стояла на виразних українських національних позиціях, було заманіфестувати на цьому міжнародному форумі українську присутність почерез оборону тих українців, які незаконно ув'язнені в совєтських психіятричних тюрмах, домагатися їхнього звільнення та допомогти, щоби резолюції, допоміжні у цих справах, пройшли і були прийняті Конгресом.

Понад 300 психіятрів світу домагаються звільнення українців з совєтських психтюрем

304 психіятри світу, учасники VI-го Світового Конгресу Психіятрів, підписали українську петицію Комітету Гельсінкських Ґарантій для України, домагаючись звільнення українського лікаря д-ра М. Плахотнюка, Й Терелі, А. Лупиноса, В. Рубана, З. Красівського, д-ра Семена Ґлузмана та всіх осіб, які дальше ув'язнені або перебувають в психіятричних тюрмах СССР за свої політичні, релігійні чи національні переконання.

Не зважаючи на строгу заборону організаторів цього Конгресу збирати підписи під будь-якими петиціями в приміщеннях психіятричного Конгресу, представники Комітету Гельсінкських Ґарантій для України та „Смолоскип-у" збирали ці підписи на вулицях Гонолюлю і при входах до готелів, що надзвичайно утруднювало таку працю.

Перед закінченням Конгресу представники української делегації д-р Тарас Закидальський і Петро Фединський мали зустріч з президентом Світової Психіятричної Асоціяції д-ром Говардом Ромом, поінформували його про українців у совєтських психіятричних тюрмах, передали петиції і обговорили можливість переглянення стану ув'язнених спеціяльно покликаною Конґресом Комісією. Д-р Г. Ром обіцяв, що всю документацію і петиції передасть цій новій Комісії.

Згодом копію тієї самої петиції з усіми підписами д-р Т. Закидальський передав заступникові міністра здоров'я СССР д-рові Дмитрові Венедиктову, який прийняв їх без жадних застережень чи коментарів.

Разом з петиціями передано д-рові Г. Ромові і д-рові Д. Венедиктову також пояснювальні супровідні листи.

Розмова з д-ром А. Снєжневським і д-ром Г. Даниленко

Д-р Т. Закидальський в часі психіятричного Конґресу мав розмову з д-ром А. Снєжневським, директором Інституту Психіятрії Академії Медичних Наук СССР, якого уважають „батьком" застосування психіятрії для політичних цілей і в поборюванні інакодумаючих. Він мав також довге інтерв'ю з одинокою учасницею цього Конгресу з України д-ром Галиною Т. Даниленко, професором психіятрії на Львівському Медичному Інституті. (Це інтерв'ю вже було опубліковане в „Свободі" з 14-го вересня ц. р.).

Д-р А. Снєжневський був у товаристві перекладача і мав особисту охорону, яка за ним пильно слідкувала. Він був дуже поденервований і нерадо давав відповіді на ставлені йому запити. Подаємо деякі питання і його відповіді.

Питання: Шизофренія була здефінійована одним совєтським лікарем, як хвороба без симптомів. Як можна встановити діягнозу для такої хвороби?

Снєжневський: Проста шизофренія має дуже незначні симптоми, які важко викрити.

Питання: Морозова (директорка Московського Інституту ім. Сербського) цитують, що він сказав, що навіть коли лікар не знайде в людині шизофренії, то лікарі все одно можуть знайти, що та людина є шизофреніком.

Снєжневський: (страшно поденервовано): Це брехня! Він цього не міг сказати!

Питання: Чому репортер мав би брехати, коли він не має нічого особистого проти Морозова?

Снєжневський: Це брехня!...

Питання: Чи ці незначні симптоми шизофренії завжди розвиваються у більш помітні?

Снєжневський: Так, безперечно.

Питання: Чому, тоді, ті бувші в'язні совєтських психіятричних заведень, які еміґрували, не показують більш помітних симптомів (шизофренії)?

Снєжневський: Ці хвороби не є тяглі, бувають послаблення даного стану, але безперечно хвороба повертається знову.

Питання: Чому, тоді, їх не посадили до Західніх психіятричних заведень? Вони поводяться цілком нормально в нових обставинах, на новій праці — наприклад Єсенін, Волпін чи Плющ?

Снєжневський: Деякі були посаджені у Франції.

Питання: Хто?

Снєжневський: Я не можу вам сказати, запитайтесь французьких психіятрів.

Питання: Без знання прізвищ це важко перевірити.

Снєжневський: Французи дадуть вам прізвища.

Питання: Чому Інститут ім. Сербського є кращий для виявлення шизофренії, як будь-який інший?

Снєжневський: У нас про це є такий анекдот: один чоловік нарікав своєму приятелеві, що його син є шизофренік. Приятель відповів: „Пішли його до Сербського там вони напевно знайдуть, що він є шизофренік". На мою думку, Сербський є дуже точний методом своїх тестів у викритті шизофренії..."

Картки для українських політв'язнів

З ініціятиви учасників Світового Конґресу Психіятрів, біля сто психіятрів різної національности, вислали картки з гавайськими краєвидами українським політв'язням, які перебувають в совєтських психіятричних тюрмах. Такі картки-привітання було вислано д-рові М. Плахотнюкові, д-рові С. Глузманові, В. Рубанові, Й. Терелі, З. Красівському і А. Лупиносові.

Д-р В. Гамілянд писав В. Рубанові: „Ми сильно співчуваємо у Вашому змаганню і болях". Д-р Марина Войханськая до М. Плахотнюка: „Миколо, рідний! Здрастуй! Прости, що пишу по-російськи — я не знаю українського. Ми всі пам'ятаємо про тебе. Я думаю, що тепер можливо багато зміниться для всіх нас". Д-р Гарольд Мерскей до М. Плахотнюка: „Тисячі психіятрів висловили своє глибоке затурбування Вами і всіми такими, як Ви". Д-р М. Нелсон до д-ра С. Глузмана: „Дорогий Д-р Глузман, Ваша праця довела до голосування на СПА проти надужить психіятрії в СССР і решті світу. Конґратуляції". Д-р Баррі Енкін до З. Красівського: „Нехай Бог благословить Тебе у Твоїм відважнім змагу". Д-р С. Сеймен до Й. Терелі: „Держись — Ти не сам — цілий світ слідкує за тим, коли Тебе звільнять".

На французькій і совєтській пресконференціях

В середу, 31-го серпня перед полуднем відбулася пресова конференція, яку спонзорували французькі психіятри, а по полудні відбулася пресова конференція совєтської делеґації. В обидвох конференціях брали активну участь українські учасники психіятричного Конґресу.

Французькою конференцією керував швайцарець д-р Дюронт, а на ній виступали д-р Жан Ейм, президент синдикату психіятрів у Франції, д-р Жерард Бле, ген. секретар Юнії Психіятрів на приватній практиці, д-р М. Нелсон (ЗСА), д-р Вайнберг, представник німецької групи проти надужить психіятрії. Всі вони висловлювались за засудженням Совєтського Союзу за його надуживання психіятрії для політичних цілей. В часі конференції д-р Кларк член англійської Ініціятивної Групи проти запроторення дисидентів у психіятричні шпиталі, відчитав текст звернення ак. А. Сахарова і 33-ох громадян СССР до Світового Конґресу Психіятрів.

Найбільш змістовним на цій конференції був виступ Леоніда Плюща. Він розповів про своє переслідування і пояснив значення і важливість сильної резолюції, яка засуджувала СССР, для дальших переговорів в Беоґраді. Він говорив, що уживання психіятрії проти політичних в'язнів поширюється не лише в комуністичних, але і у фашистівських країнах. Він звернув увагу на нове примінення психо-фармацевтики в шпиталях і таборах СССР, про що щойно тоді наспіла вістка з України: в таборі ч. 19 в Мордовії, де перебуває В. Мороз й інші українці, до їди додають хемічні речовини, які викликають в ув'язнених нераціональну і агресивну поведінку.

Плющ рівнож повідомив присутніх, що в Англії зібрано дві тисячі підписів під петицією в обороні М. Плахотнюка, С. Глузмана і М. Ковтуненка.

Після Плюща виступали різні психіятри, які підтримували англійську резолюцію, яка засуджувала совєтські психіятричні надужиття.

Совєтською пресконференцією кермував д-р Д. Венедиктов, заступник міністра здоров'я СССР. На ній виступали відомі совєтські психіятри, відповідальні за запроторення здорових людей у психіятричні тюрми — д-р Г. Морозов, д-р Р. Наджаров, д-р А. Снєжневський і д-р Бабаян. Серед всіх виступаючих одинокий А. Снєжневський втратив цілковито рівновагу і кричав, що якісь організації фінансують кампанію проти совєтських психіятрів і хочуть розбити Світову Психіятричну Асоціяцію.

На запит про Л. Плюща, Бабаян і Г. Морозов твердили, що він є психічно хворий і що його дуже ретельно перевіряли аж дві експертизи.

На цій конференції такі українці ставили питання:

П. Фединський — чому суд над Плющем був закритий, що є проти кримінального кодексу України. Відповідав знавець совєтського права, який удавав, що не зрозумів питання.

Р. Купчинський ставив запит в справі листа А. Сахарова і 33-ох громадян СССР. Д. Венедиктов і Г. Морозов відповідали, що Сахаров не є психіятром і його погляди про те, хто є здоровий, необґрунтовані.

Т. Закидальський питав, за які кримінальні вчинки саджають дисидентів до психіятричних заведень, чому ген. П. Григоренкові відібрали пенсію, якщо він дійсно психічно хворий і чи СССР прийме міжнародну Комісію, яку пропонує створити Американська Психіятрична Асоціяція?

На ці питання відмовився відповідати А. Снєжневський, а за нього відповідав Г. Морозов. Він говорив, що Буковського посадили за те, що він крав зброю і готував терористичні акції. Відносно Плюща, він признав, що його посадили за ширення наклепів на совєтську владу. Відносно ген. Григоренка він твердив, що він таки психічно хворий, а що пенсію дальше одержує. Щодо Міжнародної Комісії — СССР її не прийме, бо це було б втручанням у внутрішні совєтські справи, зате совєтська влада готова відкрити шпиталі і архіви для компетентних лікарів, а совєтські психіятри дадуть своїм західнім колегам документи про хворих, якщо вони будуть додержуватись професійної тайни.

Закінчення Конгресу

Перед закінченням Світового Конгресу Психіятрів українська делегація поставила біля готелю, де відбувалися пленарні сесії, станок з українськими матеріялами, які роздавано прохожим. Тільки на два видання — розповідь Й. Терелі „Записки з божевільні" і „Жертви совєтської психіятрії" одержано офіційний дозвіл і ці видання постійно були на столиках у реєстраційній залі. Протягом цілого Конгресу роздано понад три тисячі цих брошур, крім того тисячу відбиток статті Дж. Андерсона про Й. Терелю, п'ять тисяч летючок в справі оборони українців у совєтських психіятричних заведеннях і кілька сот листівок з інформаціями про д-ра М. Плахотнюка. На Конґрес вислала лист Українська Медична Асоціяція Північної Америки, а СКВУ прислав відповідну телеграму. Надзвичайно допоміжним у праці української групи був д-р Р. Приптан з Венесуелі.

Важливість VI Конгресу Психіятрів Світу в тому, що на ньому прийнято Деклярацію Гаваїв, в якій говориться про етичні обов'язки психіятрів світу, Резолюцію Американської Асоціяції Психіятрів про створення Міжнародної Комісії, яка розглядала справу надужить психіятрії і використовування її для політичних цілей, і, зокрема, резолюцію Англії і Нової Зеляндії, яка засуджує СССР за надуживання психіятрії.

В часі дискусії над цими резолюціями головним опонентом був совєтський психіятр д-р Бабаян. Показуючи в часі дискусії на українські матеріяли, він вигукував, що це, мовляв, не є наукові докази, а антисовєтська пропаґанда. Його підтримували делегати з Куби і Болгарії, а ген. секретар Світової Психіятричної Асоціяції д-р Д. Лі явно сторонив зі совєтами. Після голосування, обурений Бабаян говорив кореспондентам про „змову" між антикомуністичними групами, які перемінили наукову організацію у політичну зброю.

Комітет Оборони Валентина Мороза у Філядельфії закликає всіх українських громадян взяти участь в маніфестації в обороні прав України в Ню Йорку в неділю, 18-го вересня, і своєю масовою присутністю звернути очі світу на наших нескорених братів і сестер та піддержати становище президента Картера в обороні людських прав.

Комітет Оборони Валентина Мороза
Філядельфія

Український Народний Союз

проголошує

ОРГАНІЗАЦІЙНІ НАРАДИ

В СОЮЗОВИХ ОКРУГАХ АМЕРИКИ І КАНАДИ

для започаткування

ОСІННЬОЇ ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНОЇ КАМПАНІЇ 1977 РОКУ

ОСІННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНА КАМПАНІЯ, ЯКА ПОЧИНАЄТЬСЯ У ВЕРЕСНІ І ТРИВАТИМЕ ДО КІНЦЯ ГРУДНЯ 1977 РОКУ, БУДЕ ПРОХОДИТИ ПІД КЛИЧЕМ:

1. ПРИДБАТИ ДО КІНЦЯ ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНОГО РОКУ 3.000 ЧЛЕНІВ, ЗАБЕЗПЕЧЕНИХ НА СУМУ $5,000,000.00.
2. ПОДБАТИ, щоб у цьому році усі Відділи, а тим самим і Округи виконали свої річні квоти, призначені їм Головною Канцелярією Союзу.
3. ПОДБАТИ, щоб у передконвенційному році ВСІ ВІДДІЛОВІ УРЯДОВЦІ та члени ГОЛОВНОГО УРЯДУ, а також КАНДИДАТИ НА ДЕЛЕГАТІВ 29 Конвенції включилися в організаційну кампанію.

ПЛЯН ОРГАНІЗАЦІЙНИХ НАРАД І СЕКРЕТАРСЬКИХ КУРСІВ В ОКРУГАХ:

Дата нарад	Місцевість і місце нарад	Передбачені промовці
СЕРЕДА 21 вересня	МІННЕАПОЛІС Український Народний Дім 28 Норт Вест вул. Початок год. 7:30 веч.	Йосип Лисогір Уляна Дячук
СУБОТА 24 вересня	НЮАРК Український Народний Дім 140 Проспект Аве. ІРВІНГТОН Початок год. 7:00 веч.	Йосип Лисогір Василь Оріховський обласний організатор
СУБОТА 24 вересня	ДЖЕРЗІ СИТІ Український Народний Дім Фліт-Окленд Аве. Початок год. 7:30 веч.	Марія Душник
СУБОТА 24 вересня	РОЧЕСТЕР Український Американський Клюб 292 Гадсон Аве. Початок год. 7:00 веч. (Секретарський Курс)	Степан Гаврищ
НЕДІЛЯ 25 вересня	ТРОЙ Укр.-Амер. Горожанський Клюб 3 Геллер вул. АМСТЕРДАМ Початок год. 3:00 по пол. (Секретарський Курс)	Володимир Сохан Василь Оріховський обласний організатор
НЕДІЛЯ 25 вересня	БОФФАЛО Український Народний Дім 205 Мілітарі Аве. Початок год. 2:30 по пол. (Секретарський Курс)	Степан Гаврищ
П'ЯТНИЦЯ 30 вересня	МОНТРЕАЛ Пластова Домівка 3335 Дандуранд Аве. Початок год. 7:00 веч.	сен. Павло Юзик Текля Мороз
СУБОТА 1 жовтня	ДЕТРОЙТ Український Народний Дім 4655 Мартин вул. Початок год. 7:00 веч.	Уляна Дячук Евген Репета Богдан Дейчаківськи обласний організатор
СУБОТА 1 жовтня	БОСТОН Заля УКЦеркви 146 Форест Гіллс вул. Джемейка Плейнс, Масс. Початок год. 6:00 веч. (Секретарський Курс)	Степан Гаврищ Анна Чопик
НЕДІЛЯ 2 жовтня	ЧІКАГО Заля Союзового Дому Н. Вестерн Аве. Початок год. 2:30 по пол.	Іван Флис Мирон Куропась Анатолій Дорошенко Богдан Дейчаківськи обласний організатор
НЕДІЛЯ 2 жовтня	АЛЕНТАВН Український Горожанський Клюб 706 Іст вул. ІСТОН, Па. Початок год. 3:00 по пол.	Йосип Лисогір Анна Гарас

ТАРЗАН, Ч. 7821. Тарзан міркує

Де тільки не глянеш, всюди гармати... Пощо?

А ті дивні однострої... Що це за змова?

Якщо б вони плянували якусь акцію проти місцевого племени тубільців, то їм цілком не потрібні протилетунські гармати...

Крім того, як вони сюди доставили цю зброю?... Напевно рікою!